

**Пропозиції Національної асоціації адвокатів України
до проекту Закону України № 7039 від 10.02.2022 «Про освіту дорослих»**

НААУ **в цілому підтримує прийняття Проекту** закону «Про освіту дорослих» (№ 7039), який розроблено Міністерством освіти і науки України відповідно до завдання 1431 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106, з урахуванням необхідності законодавчого врегулювання сфери освіти дорослих як складника системи освіти, що має передбачати встановлення прозорих правил взаємодії усіх зацікавлених сторін, дієвих механізмів стимулювання і мотивації залучення неформального сектору освіти до вирішення нагальних потреб громад, регіонів та держави, умов щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти, сприятливих умов для навчання особи відповідно до особистісних потреб, потреб суспільства і держави, враховуючи впровадження ефективних механізмів взаємозв'язку освіти з ринком праці на засадах пріоритетності потреб розвитку економіки, суспільства і громадян.

Однак, маємо запропонувати наступні пропозиції:

Пропозиція: зробити уточнення в законі понять «формальна», «неформальна» та «інформальна» освіта

Обґрунтування: в ст. 8 ЗУ «Про освіту» надається перелік видів освіти, який включає в себе формальну, неформальну та інформальну освіту. З урахуванням того, що даний Закон є базовим, його положення поширюються на інші законодавчі акти, в тому числі і на проект Закону «Про освіту дорослих». В той же час вказаний законопроект в Розділі 2 надає власну систему освіти дорослих, яка не стосується поділу на формальну, неформальну та інформальну. Очевидним є висновок, що ці системи можуть перетинатися і більше стосуються організаційних форм, а тому вказані положення одне одному не суперечать. В той же час в ст. 17 проекту ставляться вимоги щодо документів про «формальну» освіту, хоча власне уточнень, що саме має розумітися під терміном «формальна освіта дорослих», в проекті немає.

Інший приклад: в ч. 4 ст. 23 законопроекту зазначено, що відомості про надавачів послуг, які видають документи про освіту, вносяться в ЄДЕБО. Однак формулювання «документ про освіту» відповідно до ст. 17 законопроекту стосується лише документу про «формальну» освіту. В такому випадку не зрозуміло, чи всі надавачі освітніх послуг повинні вноситись до ЄДЕБО, чи лише ті, які надають послуги з навчання в «формальній» освіті.

З урахуванням того, що даний проект закону є спеціальним, вважаємо доцільним надати тлумачення понять «формальна», «неформальна» та «інформальна» освіта саме в розрізі освіти дорослих задля уникнення будь-який помилкових тлумачень відповідних термінів. Особливо критичною таке розмежування може стати при визначенні статусу

курсів підвищення кваліфікації від роботодавців, третіх осіб або від загальнодоступних освітніх курсів на онлайн платформах тощо.

Пропозиція: розширити перелік осіб, які можуть здобувати громадянську освіту.

Обґрунтування: у Статті 8 проекту громадянська освіта визначається як складник освіти дорослих, спрямований на формування та розвиток громадянських компетентностей, що надають дорослій особі можливість реалізовувати права та свободи людини і громадянина, брати активну участь у суспільному житті, усвідомлювати персональну відповідальність за розвиток держави, територіальних громад, професійних та інших спільнот в усіх сферах життя.

На нашу думку, таке визначення досить звужує поняття освіти і право на освіту, яке відповідно до ст. 53 Конституції України має кожна особа. У Конституції України зазначено, що держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам. А відповідно до вищезазначеної норми проекту, вона стосується лише громадян, які досягли повноліття (дорослих осіб).

Пропозиція: надати визначення терміну «засновники» щодо державних центрів освіти дорослих та закладів післядипломної освіти

Обґрунтування: ст.31 проекту зазначає, що інші державні органи у межах своїх повноважень здійснюють повноваження засновника щодо державних центрів освіти дорослих та закладів післядипломної освіти, зокрема приймає рішення про їх утворення, реорганізацію чи ліквідацію. Однак, у тексті проекту відсутнє визначення терміну «засновник» та «його повноваження». Крім того, ця термінологія також зустрічається у інших нормах законопроекту та потребує додаткової аргументації.

Пропозиція: ч. 4 ст. 3 доповнити пунктом, виклавши його в такій редакції: «створення умов для вивчення іноземних мов, зокрема мов країн Європейського Союзу та опанування їх на відповідних рівнях володіння».

Обґрунтування: Володіння іноземними мовами у сучасному світі значно розширює можливості громадян на ринку праці, здобуття освіти, сприяє професійному зростанню тощо.

Мовна політика Європейського Союзу спрямована на досягнення такого рівня освіти європейських громадян, за якого кожний, окрім володіння своєю рідною мовою, буде володіти на достатньому рівні ще двома іноземними мовами. 23 червня 2022 р. лідери 27 країн-членів ЄС ухвалили рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС. Статус кандидата офіційно запускає процес набуття Україною членства в ЄС. Відповідно, наразі є необхідність в уніфікації національної політики, у тому числі в сфері освіти, із політикою ЄС.

Пропозиції підготували: Голова Комітету з питань юридичної освіти та науки, д.ю.н., професор Аркуша Л.І., члени Ради Комітету – д.ю.н., проф., Торбас О.О., к.ю.н., доц. Волошина В.К., а також залучено к.ю.н., доцента кафедри кримінального процесу,

детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія» Завтура В.А.

Сподіваємося, що наші пропозиції були корисними. Дякуємо за плідну співпрацю!